

26 ta' Jannar, 1953.

Imhalkin:

Is-S.T.O. Dr. L. A. Camilleri, LL.D., *President*;

L-Onor. Dr. A.J. Montanaro Gauci, LL.D.

L-Onor. Dr. W. Harding, B.Litt., LL.D.

Nutar Dr. Rosario Frendo Randon *et. versus* Agata Barbara

Assemblea Legislativa — Elezzjonijiet —

“Office of Emolument” — Agent tal-Lotterija Nazzjonali —

Dekadenza — Direttur tal-Lottu Pubbliku —

Kollektur tat-Taxxi — Art. 7 (1) (f) tal-Malta

Constitution Letters Patent ta' 1-1947 —

Art. 5 ta' l-Att XXVI ta' 1-1948 — Att XXXI ta' 1-1948.

Ebda persuna ma tista' tigi eletta bhala membru ta' l-Assemblea Legislativa, jew, wara li tkun giet hekk eletta, tkompli toqgħod u ticcota fl-Assemblea Legislativa, jekk ikollha xi uffiċċju ta' għieġ taht il-Gvern ta' Malta.

Skond l-Att dwar il-Lotterija Nazzjonali, il-Kollektur tat-Taxxi għandu dritt jinnomina agenti għal kull lotterija.

Fost il-Poteri tal-Kollektur tat-Taxxi li ġew trasferiti lid-Direttur tal-Lottu Pubbliku bl-emenda li saret in segwitu lill-Att dwar il-Lotterija Nazzjonali, ma hiex kompriża l-fakoltà li jinnomina agenti għal Lotterija; u għalhekk, in-nomina ta' agent tal-Lotterija Nazzjonali magħmulin mid-Direttur tal-Lottu Pubbliku ma hiex magħmula validament.

L-espressjoni “office of emolument under the Crown” li tirrikorri fl-iskwalifika parlamentari fuq imsemmija, ma tolqotx l-impjeggi li jkunu ta' natura okkażjonali, iżda lil dawk il-persuni li jokkupaw karika publika; u l-kelma “emolument” tfisser ir-rimunerazzjoni inerenti ma' l-okkupazzjoni ta' karika publika partikulari.

Għadqstant, in-nomina ta' agent tal-Lotterija Nazzjonali ma taqax taht l-iskwalifika parlamentari fuq imsemmija, anki jekk dik in-nomina hiya magħmula validament, u l-“emolument” fiha kontemplat ma japplikax għall-għieġ każwali u problematiku li jista' jsir mill-bejgħ sporadiku ta' biljetti tal-Lotterija Nazzjonali.

Il-Qorti, — Rat l-att tač-čitazzjoni, li bih l-atturi, wara li qalu li l-konvenuta giet nominata agent għall-bejgħ ta' biljetti tal-Lotterija tal-Gvern b'ittra tad-Direttur tal-“Public Lotto” tat-2 ta' Settembru 1949; u li sussegwentement l-istess konvenuta giet nominata kandidata għall-elezzjoni ta'

Membri ta' l-Assemblea Leġislativa, u giet eletta fit-Tieni Distrett Elettorali, u okkupat il-post tagħha fl-Assemblea Leġislativa u vvutat; premessi d-dikjarazzjonijiet neċessarji u opportuni, u speċjalment id-dikjarazzjoni illi l-karika ta' Agent tal-Lotterija tal-Gvern hija karika mħallsa taħt il-Kuruna f'Malta, talbu li jiġi dikjarat u deciż illi l-konvenuta ma kienetx kwalifikata biex tiġi maħtura bħala Membru ta' l-Assemblea Leġislativa u/jew tkompli tokkupa dana l-post fl-imsemmija Assemblea, u ma setgħetx toqghod u tivvota fl-istess Assemblea, u illi konsegwentement il-post tagħha ta' Membru ta' l-Assemblea huwa battal; bl-ispejjeż kontra l-konvenuta, ingunta għas-subizzjoni;

Rat id-dikjarazzjoni ta' l-atturi;

Rat in-nota ta' l-eċċezzjoni tal-konvenuta, li qalet li ma kienetx tokkupa, u mhix tokkupa, "an office of emolument under the Crown";

Omissis;

Ikkunsidrat;

Illi l-istanza odjerna hija bażata fuq l-art. 7(1)(f) tal-Malta Constitution Letters Patent ta' l-1947, li jgħid hekk:—
"No person shall be qualified to be elected a member of the Assembly, or, having been so elected, shall sit or vote therein, who holds any office of emolument under the Crown in Malta";

Ikkunsidrat;

Illi mill-provi deher li b'ittra tat-2 ta' Settembru 1949 (fol. 12), mibgħuta u ffirmata minn John Mifsud bħala "Director of Public Lotte", il-konvenuta giet nominata "an agent for promoting the sale abroad of tickets of Government Lotteries". Inghad ukoll f'dik l-ittra li n-nomina kienet qegħda ssir "in accordance with, and under the conditions laid down in, the provisions of the Government Lotteries Act (XXVI of 1948), and the regulations published thereunder". Fir-raba' paragrafu ta' dina l-ittra inghad ukoll illi "a commission of 5% on the net proceeds of the sale of tickets effected by you abroad shall be paid to you on a date to be notified to you by this Office". U sa l-estrazzjoni ta' Settembru 1952 jirriżulta li l-konvenuta hadet il-kommissjoni fuq l-estrazzjonijiet tal-lotterija Nazzjonali (spekkjett fol. 13 u xhieda ta' John Mifsud fol. 26). Mhux kontrastat li l-konvenuta giet nominata

kandidata għall-elezzjoni tal-Membri ta' l-Assemblea Legislativa f' Mejju ta' l-1951, u giet eletta fit-Tieni Distrett Elettorali, u okkupat il-post tagħha u vvutat;

Ikkunsidrat;

Illi skond l-art. 5 tal-Liġi li taħta sar l-"appointment" (Att XXVI ta' l-1948), "The Collector shall appoint agents in respect of each lottery". F'dan il-każ, kif jirriżulta mid-dokument fil-fol. 12, l-"appointment" sar mid-Director of Public Lotto. Issa, hu veru li skond l-Att sussegwenti (XXXI ta' l-1948), ċerti poteri tal-Collector of Imposts and Lotto ġew trasferiti fid-Director of Public Lotto, iżda minn dana l-Att ta' l-aħhar jidher illi ġew trasferiti biss lid-Director of Public Lotto ċerti poteri espressament determinati, u fosthom ma hemmx il-poter imsemmi fl-art. 5 fuq citat, mogħti lill-Collector of Imposts and Lotto. Lanqas jista' jingħad illi t-trasferiment ta' dan il-poter jinsab kompriz fit-trasferiment indikat bil-kliem "the direction of the relative administrative offices"; għaliex il-poter li wiehed jagħmei "appointment" jeċċedi s-sempliċi amministrazzjoni. Tant hu hekk li fl-Att XXVI ta' l-1948 il-legislatur hass il-bżonn li jagħti dak il-poter lill-Collector b'dispożizzjoni "ad hoc", u l-istess Collector ma kienx awtorizzat jiddelega dak il-poter lil haddiehor jekk mhux awtorizzat bil-liġi. Huwa veru wkoll illi fl-Att XXXI ta' l-1948 jingħad ukoll (art. 2(2)) illi d-Direttur tal-Lottu Pubbliku jkollu wkoll dawk il-poteri u funzjonijiet kollha li jkunu mogħtija jew assenjati lilu b'liġi jew b'setgħa legali; iżda l-istess Director of Public Lotto fix-xhieda tiegħu (fol. 27) stqarr illi ma ġewx lilu mogħtija poteri addizzjonali. Għalhekk ma jidherx li n-nomina tal-konvenuta bħala agent giet validament magħmula; u kwindi l-atturi ma jistgħux jibbażaw l-istanza tagħhom fuq dik in-nomina;

Ikkunsidrat;

Illi anki kieku dak l-"appointment" kellu jiġi ritenut magħmul validament, skond il-liġi, jibqa' dejjem illi wiehed irid jara jekk dak l-"appointment" kienx jikkostitwixxi "an office of emolument under the Crown" fis-sens tal-Kostituzzjoni;

Ikkunsidrat

Illi għalkemm, safejn setgħet tara l-Qorti, ma jidherx illi

kien hemm xi pronunzja tal-ġurisprudenza dwar l-interpretazzjoni tal-kelma "office" f'din il-materja partikulari, jiġifieri bhala skwalifika parlamentari, b'dana kollu l-Qorti tista' tiddeżuni s-sinifikat tal-kelma "office" użata fi-istess sens minn deċiżjonijiet oħra a propożitu ta' liġijiet oħrajn. Fil-kawża "Mc. Millan vs. Guest" (1942, A.C. 561 per Lord Atk'n., at page 564) ġiet kunsidrata l-kelma "office" fi-espressjoni "public office or profit", u ntqal hekk:— "Without adopting the sentence as a complete definition, one may treat the following expression of Rowlatt J. in Great Western Ry. Co. v. Bater (1920, 3 K.B. 266) as a generally sufficient statement of the meaning of the word: 'an office or employment which was a subsisting, permanent, substantive position.....'" F'kawża oħra re Carpenter v. Bristol Corporation (1907) 2 K.B. 617, (C.A. per Vaughan Williams, L.J. page 622, ġie kunsidrat l-istess is-sinifikat tal-kelma "office". u ntqal illi "the term 'office' does not extend to an employment which, like that in the present case, is casual in its nature. If the employment is of such a nature that the person employed is employed on each occasion as it occurs, for the particular matter that may arise on that occasion, in my opinion, it does not come within the term 'office'". Minn deċiżjonijiet oħra tal-Qorti Ngliżi, u mill-kummenti tad-dottrina dwar l-iskwalifika analoga fil-liġi ngliża sa mill-bidu tagħha taht l-Act of Settlement (section 6, 12 & 13, Will. III, C.2 (1701)), jidher ċar illi l-leġislatur dejjem kellu fi hsiebu li jikkolpaxxi b'din l-iskwalifika dawk il-persuni li jokkupaw karigá publika (of a public character);

Ikkunsidrat;

Illi kwantu għall-kelma "emolument", il-fehma ta' dina l-Qorti hi li tisser ir-rimunerazzjoni fissa inerenti ma' l-okkupazzjoni ta' kariga publika partikulari, u mhux il-qliegh każwali u problematiku li jista' jiġi mill-bejgħ sporadiku tal-biljetti tal-Lotterija;

Ikkunsidrat;

Illi għalhekk, konformement għal dak li ntqal fuq, il-Fliem "office of emolument under the Crown" ifissru mpieg salarjat mal-Gvern. Konsegwentement l-"appointment" tal-konvenuta, anki kieku kien magħmul validament, ma jaqax taht dik l-espressjoni;

Ikkunsidrat;

Illi ebda argument ma jista' jingibed mill-atturi mid-dispożizzjoni ta' l-artikolu 20 ta' l-Att XXVI ta' l-1948; anzi l-argument li jista' jingibed huwa kuntrarju għall-assunt ta' l-atturi. Għaliex ladarba l-liġi b'dak l-artikolu hasset il-bżonn li espressament tirrendi applikabbli l-art. 125 tal-Kodiċi Kriminali, relativ għar-reat ta' storn ta' uffiċjali jew impjegati publiċi, dan ifisser bilfors li l-istess liġi ma kienetx qiegħda tikkunsidra l-aġent tal-Lotterija Nazzjonali bħala mpjegat publiku. Del resto, id-dispożizzjoni ta' l-imsemmi art. 20 hija ntiza limitatament għall-finijiet ta' l-azzjoni kriminali. Infatti fl-artikolu hemm il-kliem "for the purposes of section 125 of the Criminal Code";

Għar-ragunijiet fuq miġjuba;

Tiddeċidi billi tirrespingi t-talbiet ta' l-atturi, bl-ispejjeż kontra tagħhom.
